

Τα λείψανα του Τιμίου Προδρόμου στη Σεβάστεια και την Αρμενία

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Στη σειρά των δημοσιεύσεων της μελέτης του Δρος Β. Ταμιωλάκη (προηγούμενο άρθρο: <http://www.pemptousia.gr/?p=62302>), που συγκεντρώνει τις μαρτυρίες που περιλαμβάνει η χριστιανική παράδοση σχετικά με τα λείψανα του Τιμίου Προδρόμου και των σχετικών με αυτά θαυμάτων, συνεχίζουμε σήμερα με τις παραδόσεις που αφορούν τη Σεβάστεια και την Αρμενία.

“ Όταν ”, είπε, “ υποδέχθηκες τους πολιούχους αυτούς, που ήρθαν από τη Φοινίκη και την Παλαιστίνη, με δαβιτικούς ψαλμούς, μου γεννήθηκε κάποια αμφιβολία, εάν πραγματικά ήταν αυτά τα λείψανα του μεγάλου Ιωάννη η κάποιου άλλου μάρτυρα που είχε το ίδιο μ’ αυτόν όνομα. Μετά από μία μέρα λοιπόν εγώ σηκώθηκα νύχτα για την υμνωδία· Βλέπω τότε κάποιον λευκοφορεμένο να μου λέγει: “ Αδελφέ Ιάκωβε, για ποιό λόγο δεν βγήκες να μας προϋπαντήσεις, όταν ερχόμασταν; “. Όταν εγώ ρώτησα, ποιοί ήταν, μου αποκρίθηκε λέγοντας: “ Εκείνοι που είχαν έρθει την προηγούμενη μέρα από τη Φοινίκη και την Παλαιστίνη. Και ενώ όλοι μας υποδέχθηκαν πρόθυμα και ο ποιμένας και ο λαός και οι αστοί και οι χωρικοί, εσύ μόνο δεν έλαβες μέρος στην τιμή “.

Εννοούσε την αμφιβολία που μου είχε γεννηθεί “. Είπε λοιπόν ότι απάντησε – ο Ιάκωβος – σ’ αυτά και είπε· “ “ Και όταν απουσιάζετε σεις και οι άλλοι, τιμώ και εσάς και προσκυνώ τον Θεό των όλων “. Πάλι την επόμενη την ίδια ώρα παρουσιάσθηκε ο ίδιος και είπε· “ Δες, αδελφέ Ιάκωβε, εκείνον που στέκεται εκεί, του οποίου το ένδυμα φαίνεται σαν το χρώμα του χιονιού και μπροστά του

βρίσκεται ένας κλίβανος με φωτιά “. Εγώ έστρεψα τα μάτια εκεί και νόμιζα πως ήταν ο Ιωάννης ο Βαπτιστής· διότι φορούσε τη στολή του και άπλωνε το χέρι του σαν να βάπτιζε. “ Αυτός είναι “, είπε, “ που υπέθεσες ότι είναι”»[25].

Ακόμη, υπάρχει η αναφορά στο βίο του Αγίου Γρηγορίου, του Φωτιστή της Μεγάλης Αρμενίας, για μεταφορά λειψάνων του Αγίου Ιωάννου του Βαπτιστού από την Καππαδοκία στην Αρμενία. Ο Άγιος Γρηγόριος ο Φωτιστής περί το 302 μετέβη στην Καππαδοκία, χειροτονήθηκε Επίσκοπος από τον Αρχιεπίσκοπο Καισαρείας Λεόντιο και επέστρεψε στην Αρμενία, φέροντας μαζί του λείψανα του Αγίου Ιωάννου του Βαπτιστού και του μάρτυρος Αθηνογένους. Η μαρτυρία αυτή είναι, ιδιαίτερα, σημαντική, καθώς αναφέρεται σε διαμοιρασμό των λειψάνων του Αγίου Ιωάννου του Βαπτιστού σε περιοχές μακριά από την Παλαιστίνη (συγκεκριμένα στην Καππαδοκία και Αρμενία) στις αρχές του τετάρτου αιώνα.

Στο έργο *Ιστορία του Αγίου Γρηγορίου (του Φωτιστού) και του εκχριστιανισμού της Αρμενίας*, αναφέρονται τα εξής: « Πίσω, μέσα στα όρια της Αρμενίας, ο Γρηγόριος άκουσε πως σε μια ορισμένη περιοχή υπήρχε ένας μεγάλος, πλούσιος διακοσμημένος ναός, αφιερωμένος στη λατρεία του Vahagn. Ήταν πάνω στην κορυφή ενός βουνού κοντά στον Ευφράτη, και εμπεριέκλειε τρεις βωμούς, ένα για τον Vahagn, ένα για την μητέρα του, και ένα για τη σύζυγό του, την Astghig, που αντιστοιχούσε στην ελληνίδα Αφροδίτη. Οι άνθρωποι ακόμη έκαναν θυσίες σ’ αυτούς τους παγανιστικούς βωμούς. Ο Γρηγόριος είχε φέρει από την Καππαδοκία μερικά λείψανα του Αγίου Ιωάννου του Βαπτιστού και του Μάρτυρος Αθηνογένους.

Σκόπευε να τα μεταφέρει ψηλά στο βουνό, να καταστρέψει τους παγανιστικούς ναούς και να χτίσει παρεκκλήσια για τα λείψανα εκεί. Αλλά, καθώς η άμαξα πλησίασε μια μικρή κοιλάδα, τα άλογα έμειναν ακίνητα και δεν προχωρούσαν παραπέρα. Ένας Άγγελος εμφανίστηκε και είπε: “ Έχει φανεί ευάρεστο στο Θεό οι Άγιοι να κατοικήσουν εδώ “. Έτσι, η συνοδεία άρχισε την εργασία και έχτισε ένα παρεκκλήσι για τα λείψανα. Ενώ αυτοί εργάζονταν, ο Γρηγόριος πήρε μερικούς απ’ τους άνδρες μαζί του για να καταστρέψουν τους παγανιστικούς βωμούς. Όμως, αυτοί, όσο και αν χτυπούσαν τις πύλες, δεν μπορούσαν να τις γκρεμίσουν. Έτσι, ο Γρηγόριος πήρε τον Σταυρό και τον κράτησε λέγοντας: “ Ας διώξει ο Άγγελός σου τους δαίμονες μακριά, Κύριε ”.

Και ένας άνεμος, σαν θύελλα φύσηξε από τον Σταυρό και ισοπέδωσε τους βωμούς σε τέτοιο σημείο, ώστε, αργότερα, ούτε ίχνος τους να μην μπορεί να βρεθεί. Πολλοί άνθρωποι, βλέποντας αυτό το γεγονός, πίστεψαν στον Ιησού Χριστό, και ο Άγιος Γρηγόριος τους είπε: “ Βλέπετε, τα εμπόδιά σας έχουν απομακρυνθεί “. Και ήταν σ’ αυτό το σημείο που ο Άγιος Γρηγόριος για πρώτη φορά θεμελίωσε Εκκλησία, ανήγειρε βωμό για τη δόξα του Θεού, και, κατόπιν, διαμόρφωσε ένα

χώρο για βαπτιστήριο. Έμεινε μαζί με τους ανθρώπους για είκοσι μέρες, και περισσότεροι από εκατό χιλιάδες από αυτούς βαπτίστηκαν. Αυτή ήταν η αρχή της προσπάθειας του Αγίου Γρηγορίου να γεμίσει την χώρα με Εκκλησίες και ιερείς.

Και σε κάθε τόπο άφηνε ένα ελάχιστο τμήμα απ' τα λείψανα των Αγίων, για να μπορούν οι πιστοί να τα προσκυνούν»[26]. Αυτός ο πρώτος ναός, που ανήγειρε ο Άγιος Γρηγόριος ο Φωτιστής στην επαρχία Taron, αποτέλεσε το κέντρο της Μονής του Αγίου Ιωάννου του Βαπτιστού (Saint Karapet Monastery), που υπήρξε για αιώνες σπουδαίο μοναστικό και πνευματικό κέντρο. Το μοναστήρι σωζόταν μέχρι και τις αρχές του προηγούμενου αιώνα, οπότε, κατά την περίοδο της γενοκτονίας των Αρμενίων, οι Τούρκοι το ανατίναξαν.

Φωτογραφία της Μονής του Αγίου Ιωάννου του Βαπτιστού(Saint Carapet Monastery), η οποία ελήφθη μεταξύ των ετών 1915-1923

[Συνεχίζεται]

[25] Βλ. Θεοδωρήτου Κύρου, *Φιλόθεος Ιστορία*, 19-20, P.G. 82, 1444-5 και Ε.Π.Ε., Φιλοκαλία 4, (Κείμενο-Μετάφραση-Σχόλια, Ζαχαριάδου Σταυρούλα), σελ. 354-357, « Έμοῦ δὲ λέγοντος ὡς καὶ ταῖς τούτου πιστεύω προσευχαίς καὶ ταῖς τῶν ἄλλων ἁγίων ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὧν ἔναγχος ἡμῖν τὰ λείψανα ἐκεκόμιστο· “ Θάρρει ”, ἔφη, “ ὡς Ἰωάννην ἔχεις τὸν Βαπτιστὴν ”. Ἄλλ’ οὐδὲ οὕτω σιγὴν ἄγειν ἡνειχόμεν· πολλῶ δὲ πλέον ἐπεκείμην πυνθανόμενος καὶ μαθεῖν ἐφιέμενος τί δήποτε τούτου μᾶλλον ἐμνήσθη. Ὁ δὲ... “ Ἡνίκα ”, ἔφη, “ τοὺς πολιούχους τούτους

ἀπὸ τῆς Φοινίκης καὶ τῆς Παλαιστίνης ἀφικομένους μετὰ τῆς Δαυιτικῆς ὑπεδέξω χορείας, ἔννοιά τίς μοι γέγονεν, εἰ τῷ ὄντι ταῦτα Ἰωάννου τοῦ πάνυ λείψανα καὶ μὴ ἄλλου του μάρτυρος ὁμωνύμου. Μετὰ μίαν τοίνυν ἡμέραν, νύκτωρ ἐγὼ μὲν ἐπὶ τὴν ὑμνωδίαν ἀνέστην· ὁρῶ δέ τινα λευχειμονοῦντα καὶ “ ἀδελφὲ Ἰάκωβε ”, λέγοντα, “ εἶπε τί δήποτε ἡμῖν ἀφικομένοις οὐχ ὑπαπήντησας ”; Ἐμοῦ δὲ ἐρομένου τίνες ποτὲ εἶεν, ἀπεκρίνατο λέγων· “ Οἱ ἀπὸ Φοινίκης καὶ Παλαιστίνης τῇ προτεραίᾳ ἐλληλυθότες. Καὶ πάντων ἡμᾶς ὑποδεξαμένων προθύμως καὶ τοῦ ποιμένος καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ ἀστῶν καὶ χωρικῶν, σὺ μόνος οὐκ ἐκοινώνησας τῆς τιμῆς ”. Ἦνίττετο δὲ τὴν γενομένην ἀμφιβολίαν. Εἰπεῖν τοίνυν ἔφη πρὸς ταῦτα ὅτι “ καὶ ἀπόντων ὑμῶν τε καὶ τῶν ἄλλων, ὑμᾶς τε τιμῶ καὶ τὸν τῶν ἀπάντων προσκυνῶν Θεόν ”. Πάλιν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν αὐτὸς ἐπιφανείς, “ Ὅρα ”, ἔφη, “ ἀδελφὲ Ἰάκωβε, τὸν ἐκεῖθεν ἐστῶτα, οὗ ἡ μὲν ἐσθῆς χιόνι κατὰ τὴν χροὰν ἀπείκασται, κλίβανος δὲ αὐτῷ πυρὸς πρόκειται ”. Ἐμοῦ δὲ τὰς ὄψεις ἐκεῖσε μετατεθέντος καὶ τὸν βαπτιστὴν Ἰωάννην ὑποτοπήσαντος (καὶ γὰρ τὴν αὐτοῦ στολὴν περιεβέβλητο καὶ τὴν χεῖρα ὡς βαπτίζων προέτεινεν), “ Αὐτός ἐστιν ”, ἔφη, “ ὃν ὑπέλαβες εἶναι ” ».

[26] Βλ. Αγαθαγγέλου, *Ιστορία του Αγίου Γρηγορίου και του εκχριστιανισμού της Αρμενίας*, Δ΄. Αυτό το ἔργο γράφτηκε τον 4^ο ἢ τον 5^ο αἰώνα, και, ἀκόμη και αν δεν γίνει αποδεκτό πως προέρχεται ἀπὸ τὴ γραφίδα τοῦ Γραμματέα τοῦ Βασιλιά των Αρμενίων Τιριδάτη, Αγαθάγγελο (ἐλληνικὴ μετάφραση τοῦ ἀντίστοιχου ἀρχαίου ἀρμενικοῦ ονόματος, που σημαίνει: αὐτός που φέρνει τὴν καλὴ ἀγγελία), πάντως, εἶναι βέβαιο πως παραθέτει πληροφορίες ἀπὸ κείμενα τῆς ἐποχῆς του, πιθανότατα ἀπὸ κρατικὰ ἀρχεῖα. Ολόκληρο τὸ κείμενο βλ. σε ἀγγλικὴ μετάφραση στο www.vehi.net/istoriya/armenia/agathangelos/en/AGATHANGELOS.html. Αναφορὰ στο σχετικὸ περιστατικὸ γίνεται και στον ἐλληνικὸ βίον τοῦ Αγίου Γρηγορίου τοῦ Φωτιστοῦ. Βλ. Συμεὼν Μεταφραστοῦ, *Βίος και Πολιτεία και Μαρτύριον του Αγίου Γρηγορίου της Μεγάλης Αρμενίας*, P.G. 115, 989, και « Συναξάριον Ἀ΄ Σεπτεμβρίου », *Μ.Σ.Ο.Ε.*, Μην Σεπτέμβριος, Ἐκδοσις Δ΄, Αθήνα 1974, σελ. 674. Βλ., ἐπίσης, Solomon Caesar Malan, *The life and times of S. Gregory the illuminator, the founder and Patron Saint of the Armenian Church*, translated from the armenian by the Rev. S.C. Malan, Riningtons, London 1868, σελ. 283-290. Τὸ ἔργο που μετέφρασε ὁ Malan εἶναι τοῦ Vartabed Mathew, ὁ ὁποῖος εἶχε συνενώσει στο βιβλίον του τὸ ἔργο τοῦ Αγαθαγγέλου και τὸν βίον τοῦ Αγίου Γρηγορίου, που εἶχε συγγράψει ὁ Ἅγιος Συμεὼν ὁ Μεταφραστής. Τὸ βιβλίον τοῦ Varabed εἶχε ἐκδοθεῖ στη Βενετία τὸ 1749.